

मोदते हरिसन्निधौ । पूजामन्त्रः । “गोवर्द्धन ! धराधार !
गोकुललायकारक ! । विष्णु वाङ्मनोच्छ्रायो गवां कोटि
प्रदो भव” गोपूजामन्त्रः स्नान्दे तत्रैव “लक्ष्मी-
यां लोकपालानां सेनरूपेण संस्थिता । हतं बहति
यत्तार्थं यमपाशं व्यपोहत । अग्रतः सन्तु मे गावो
गावो मे सन्तु पृष्ठतः । गावो मे पार्श्वतः सन्तु गवां
मध्ये वसाम्यहम्” । अथ तत्र गोक्रोडा तत्रैव “क्रोधा-
पदेऽपयेस्व गोमहिषादिकं ततः । दधानु कर्पापयेद्गोपै-
रुक्तिप्रत्युक्तिवादानात्” । पादो च तत्रैव “महि-
षादेस्तथा भया क्रीडनं वारणन्या” । तन्माहात्म्यञ्च
तत्रैव “एवं गोवर्द्धनो गावश्च पूजनीया विधानतः ।
गोवर्द्धनमखोरस्यः कृष्णसन्तोषकारकः” । “गोवर्द्धनस्या-
क्षतिरन्वकारि” माघः ।

गोवर्द्धनधर पु० गोवर्द्धनं हन्दावनस्यपर्वतभेदं धरति
धर-अच् इत० । श्रीकृष्णे नन्दनन्दने तस्य तद्धारण-
कथा हरि० ७५ अ० यथा

“गवां तत् कदनं दृष्ट्वा दुर्दिनागमजं महत् । गोपांश्चा
सज्जनिधनान् कृष्णः कोपं समादधे । स चिन्तयित्वा
संरञ्जो दटोपायो मयेति च । आत्मानमात्मना वाक्चामिदं
ब्रूचे प्रियंवदः । अथाहमिमसत्पाथ सकाननवनं
गिरिम् । कल्पयेयं गवां स्थानं यर्षताणाय दुर्जरम् ।
अयं धृतो मया शैलः पृथ्वीगृहमिवापरम् । त्रास्यन्ते
सर्वजा गायो मदृश्यञ्च भविष्यति । एवं सञ्चितयित्वा तं
कृष्णः सत्यपराक्रमः । बाहोर्वैलं दर्शयिष्यन् समीपे तं
महीधरम् । दोभ्यांसत्पाटयामास कृष्णो गिरिरिवा-
परः । स धृतः सङ्गतो मेघैर्गिरिः सव्येन पाणिना ।
गृहभावङ्गतस्तत्र गृहाकारेण वर्णयन्” । “धृतं गोव-
र्द्धनं दृष्ट्वा परित्वातञ्च गोकुलम् । कृष्णस्य दर्शनं
शक्रो रोचयामास विस्मितः” हरि० ७६ अ० ।

गोवर्द्धनधारिन् पु० गोवर्द्धनं नगं धारयति धारि-णिनि ।
नन्दनन्दने श्रीकृष्णे । [बन्ध्यायां गवि ।

गोवगा स्त्री वशा बन्ध्या गौः जात्या समामे परनि० ।

गोवाट न० इत० । गोशालायां गोष्ठे “सार्गलद्वारगोवाटं
मध्ये गोस्थानसङ्कुलम्” हरिव० ६१ । “गोवाटेषु च ये
दृष्टाः परिदृष्टार्गलेषु च । सर्वे गोवाग्निषु गताः
क्षयमक्षयवर्चसः हरिव० ६५ अ० ।

गोवास पु० वस आधारे घञ् । इत० । गवां वासस्थाने
गोष्ठे “निवेशनमया जम्बुर्जरासन्ध्रश्च धीमतः ।

गोवासमिव वीक्षन्तः सिञ्चा हंसवता यथा” भा०
स० २० अ० ।

गोवासदासन पु० प्राच्ये देशभेदे तत्र भवः “एङ् प्राचां
देशे” पा० एङादेर्ह्रस्वसंज्ञत्वात् छ । गोवासदासनीय तत्र
भवे त्रि० तद्भाजे पु० “गोवासदासनीयानां वशातीनाञ्च
भारत ! । प्राच्यानां वाटधानानां भोजानाश्चाभिमानी-
नाम्” भा० व० २३ अ० ।

गोवासन पु० गां वासयति वस-णिच्-ल्यु इत० । गवां
वासयितरि ब्राह्मणभेदे । “गोवासना ब्राह्मणाश्च दास-
नीयाश्च सर्वतः । प्रीत्यर्थं ते महाराज । धर्मराज्ञो
महात्मनः” भा० स० ५१ अ० ।

गोविकर्त्तृ पु० गां विक्रान्ति वि+कृत-अण् उप० स० ।
१ गोघातके २ कर्षके हालिके च । “रौद्रोयजमानस्या-
क्षावापगोविकर्त्तृगृहेभ्यो गवेधुकास्” कात्या० श्रौ०
१५।१।१२ । अग्रहतां गां भूमिं विक्रान्ति गोवि-
कर्त्तः कर्षुकः गोहिंसको व्याधो वा । “अक्षावापस्य
गृहेभ्यो गोविकर्त्तृस्य च गवेधुकां सम्भृत्य” शत०
ब्रा० ५।१।१।१० । “गोविकर्त्तः मृगयासहायभूतो गो-
हिंसको व्याधः” भा० ।

गोविकर्त्तृ पु० त्रि० गां विक्रान्ति वि+कृत-टच् इत० ।
पाकाद्यर्थं गोघातके । “आरालिको गोविकर्त्ता रूप-
कर्त्ता नियोधकः । आसं युधिष्ठिरस्याहम्” भा० वि०
२ अ० । “नियोधकः वाङ्मयुद्धकारी ।

गोवितत पु० गायो वितता अत्र । गोभूयिष्ठे अश्वमेधयज्ञे
“याजयासास तं कण्वो विधिवद्भूरिदक्षिणम् ।
श्रीमान् गोविततं नाम वाजमेधमवाप सः” भा०
आ० ७४ अ० । गोविनतोऽप्यत्र । “गोविनतेन शतानीकः”
शत० ब्रा० ११।५।४।१६ । “आदाय सङ्गा दशमास्त्रमश्वं
शतानीको गोविनतेन” शत० ब्रा० ११।५।४।२ । “गोविनतो
नाम वक्ष्यमाणस्तोमविशेषोऽश्वमेधः” भा० । तत्स्तोमभेदाः ।
“चतुर्विंशा पवमानाः, त्रिदश्यावर्तं चतुश्चत्वारिंशाः
पवमाना एकविंशान्याज्यानि त्रिष्वान्युक्त्यान्वेक-
विंशानि पृष्ठानि षट्त्रिंशाः पवमानास्तयस्त्रिंशमभ्या-
वर्तमग्निष्टोमसामादेकविंशान्युक्त्यान्वेकविंशः षोडशी
पञ्चदशी रात्रित्त्रिदशम्विः” ता० ब्रा० ७ उक्ताः ।

गोविदांपति पु० गां वेदवाणीं विदन्ति गोविदः वेदज्ञास्तेषां
पतिः अल्लुक् स० । परमेश्वरे “अनिरुद्धः सुरानन्दो गो-
विन्दो गोविदांपतिः” विष्णु स० ।